

TABOR

Leto: III.

Maribor, četrtek 2. marca 1922.

Številka: 50.

Drugi blokaški „me- morandum“.

Zagrebsko vodilno glasilo „demokrat-
ke“ stranke „Riječ“ prinaša v pondeljko-
vi številki uvodni članek o drugem me-
morandumu Hrvatskega bloka Priglasen-
je nekatera izvajanja:

Ta novi memorandum, katerega
spremlja pismo gg. Stepana Radića, dra.
M. Drinkovića in dra. Mirka Košutića,
je bil odposlan ministrskemu predsedni-
ku g. Nikoli Pašiću; ne več inozemskim
činiteljem, marveč činiteljem naše dr-
žave. Ta umik in vsaj deloma popušča-
nje politične borniranosti pomeni očivi-
den napredek in nekako, dasiravno ne-
znatno, približevanje državi. Seveda
vsebinska spisa ne predstavljata niti izdale-
ka one državne ideologije, ki edina lah-
ko živi v eni državi enega naroda. Še
vedno se govori o „hrvatski državi“, ka-
ter je danes v mednarodnem življenju
neznana in nepriznana, danes, ko ne ob-
stoja niti „srbska“ niti „črnogorska dr-
žava. Še vedno se govori o „narodno pri-
znanem področju Srbov, Hrvatov in
Slovencev“, dasiravno je znano, da ve-
lesile niso priznale nebuloznega „podro-
čja“, marveč izrecno kraljevino Srbov,
Hrvatov in Slovencev. Še vedno se go-
vori o tem, da mora na genovski konfe-
renci biti zastopana posebna Hrvatska
reenci biti zastopniki, katere bi izvolil
in sicer po zastopnikih, katere bi izvolil
Hrvatski blok. Ti zastopniki bi bili si-
cer „v skupni delegaciji Srbov, Hrvatov
in Slovencev“ — to je zopet navidezna
koncesija državi — vendar pa zgolj „do-
deljeni iz posebne države Hrvatske“. Sa-
mo ob sebi je umevno, da je to stališče
Hrvatskega bloka nevzdržno, zakaj vlada
stoji in mora stati na stališču, da celo-
kupno državo in vsako posamezno ple-
me v tej državi predstavlja v Genovi in
povsod drugod sleherni funkcionar na-
še države ne glede na to, h kateremu
plemenu spada. Kakor je g. dr. Ante
Trumbić, po plemenu Hrvat, zastopal
tako na mirovni konferenci kakor kot
minister zunanjih zadev vsikdar in
povsod poleg Hrvatov tudi Srbe, Slo-
vence, Srbijo in Hrvatsko, Črnogoro in
Slovenijo ter vse druge naše pokrajine
— čemu ni Hrvatski blok ugovarjal tudi
temu? — ravno tako bi na genovski kon-
ferenci zastopal Srb Hrvate in Slovence,
Hrvat poleg Hrvatov tudi Srbe in Slo-
vence in Slovence razen Slovencev, tudi
Hrvate in Srbe — torej celokupno dr-
žavo.

Če Hrvatski blok, ki ne sodeluje v
parlamentu, od vlade zahteva, da se v de-
legacijo naše kraljevine za Genovo uvr-
sti tudi delegate, ki bodo posebej izvo-
ljeni od Hrvatskega bloka, tedaj je to
sicer poskus, da bi se navezali stiki s
kr. vlado v Beogradu in predstavitelji
naše kraljevine na zunaj in na znotraj.
Na ta način bi rad blok maskiral svoje
federalistično stališče: obrača se kot na-
videzni predstavitelj države Hrvatske
(Slovenijo), ki ne obstoja, k predsta-
vitelem navidezne druge države, zbrane
okoli Beograda, katera tudi ne obstoja.
Namimo slučaj — dato, sed non con-

Potovanje zunanjega ministra Ninčiča.

Beograd, 28. februarja. (Izv.) Da-
nes popoldne se je do poznega večera
vršila brzojavna izmena misli med Prago
in Beogradom. Na podlagi teh posveto-
vanj se odpelje jutri zjutraj ob 7. uri

Iz seje ministrskega sveta.

TIP Beograd, 28. februarja. Na
seji ministrskega sveta, ki se je vršila
včeraj zvečer, se je razpravljalo o od-
goditvi pogajanj z avstrijskimi delegati
glede ukinjenja sekvestra nad Stein-
beisovimi podjetji. Na dnevnem redu je

zunanj minister dr. Ninčič s češkoslo-
vaškim poslanikom na našem dvoru g.
Kalinom v Bratislavo, kjer se bo vršila
dne 2. marca konferenca četverozeve.
bila tudi razprava o kreditih za urad-
niška stanovanja. Sklenilo se je, da se
bo organizirala propaganda za čim ob-
širnejšo gojitev sladkorne pese. Po raz-
matrivanju nekaterih manjših predlogov
je bila seja zaključena.

Po sestanku v Boulogne.

Pariz, 27. februarja. Vsi časopisi
zatrjujejo z zadoščenjem, da sta danes
Lloyd George in Poincaré dosegla na
sestanku v Boulogne popoln sporazum.
Journal pravi, da je Lloyd George iz-
recno priznal, da je plačanje ruskih
predvojnih dolgov brez kompenzacije
za stroške pohodov Denjikina, Wrangla
in Kolčaka predpogoj za vsaka nadaljnja
pogajanja z Rusijo. Na drugi strani je
Francija sicer pripravljena pristopiti
Nemčiji in pozneje tudi Rusijo v Zvezo
narodov, vendar pa bo nadaljnje postop-
panje napram obema državama odvisno
od njunega zadržanja na genovski konfe-
renci. Francoski in angleški ministrski
predsednik sta se popolnoma zedinila
za vzpostavitev trgovskih zvez z Rusijo;

kar se pa tiče diplomatskih odnošajev,
se bo sklepalo o tem vprašanju po za-
slušanju ruske delegacije v Genovi. Ko-
misija zavezniških izvedencev, ki se bo
sestala v Londonu, bo proučevala način
za uvedbo kapitulacij v Rusiji v zaščito
tujih državljanov. Poincaré je tudi za-
gotovil Lloydja Georgeja, da bo Francija
vsekdar pripravljena pomagati Angliji v
njenem boju proti gospodarski krizi.

TIP Pariz, 28. februarja. Na se-
stanku v Boulogne sta sklenila angleški
in francoski ministrski predsednik, da
bosta nekoliko spremenila besedilo an-
gleško-francoske zveze. Najbrže pojde
Poincaré v London, da podpiše to po-
godbo še pred začetkom genovske
konference.

Mednarodna politična konferenca socijalistov.

DKU Frankfurt a. M., 28. febru-
arja. Na včerajšnji seji konference pe-
tih držav so sprejeli delegati socijali-
stične stranke v Belgiji, Nemčiji, Fran-
ciji in Italiji sledeče sklepe: Obnovo
porušeni pokrajini mora prevzeti Nem-
čija v cellem obsegu svoje zmožnosti.
Omogočiti pa se ji mora, da izpolni
reparacije brez prisilnih mer. Rešitev
tega problema pa je mogoča le potem
mednarodnih ukrepov, ki morajo zasle-
dovati dvojni cilj, namreč čimprejšnjo
obnovo porušeni pokrajini in finančno
ozdravljenje Nemčije. V pričakovanju
splošne konference so socijalistične
stranke sklenile, da bodo odločno zati-
rale politiko nasilja in jo skušale za-
meniti z medsebojno podporo in na-
rodno suverenostjo. K vprašanju razoro-
žitve je sprejela konferenca resolucijo,
v kateri izjavlja, da se popolnoma
strinja s sklepom kovinarskih, rudarskih
in transportnih delavcev, ki so izjavili,
da bodo na vsak poskus nove vojne
odgovorili z generalno stavko.

Izmišljene vesti o poljsko-madžarskem tajnem dogovoru.

TIP Praga, 28. februarja. Poljski
poslanik v Pragi, Piltz, je poslal mini-
strskemu predsedniku dr. Benešu pismo,
v katerem odločno zanika vest o poljsko-
mađarskem dogovoru, objavljenem v
„Daily Herald“ in posnetem v „Bohe-
miji“. Piltz izjavlja, da je stara poljska
simpatija za Mađarsko prenehala, ko
so se tudi najbolj mađarofilski Poljaki
prepričali, da Mađari vlagajo vse svoje
upe v Nemčijo in da se postavljajo na
germanofilske stališče, kar je razvidno
tudi iz pisanja časopisja ob priliki ljud-
skega glasovanja v Gornji Sleziji. Ker
je poljska vlada podpisala politično po-
godbo s Češkoslovaško, ne more pod-
pisati dogovore proti Češkoslovaški.

Tarifna konferenca na Dunaju.

DKU Dunaj, 27. febr. Kakor jav-
lja „8-Uhr Abendblatt“, se vrši v času
od 8. do 11. marca pri dunajski trgo-
vinski zbornici mednarodna tarifna
konferenca, katere se udeležijo antan-
tne države, nordijske države in na-
sledstvene države bivše avstro-ogrske
monarhije. Konferenca bo razpravljala
o problemih mednarodnega osebnega
prometa.

Volitve na Romunskem.

TIP Bukarešt, 28. Nove volitve
se bodo vršile po temle redu: 2. marca
se bodo vršile volitve za senat po vsej
državi razen Erdelja. Na Erdeljskem
se bodo volitve vršile 9. in 10. marca.
Volitve za poslansko zbornico se bodo
vršile od 5.—7. marca. Volilne pripra-
ve so med vsemi strankami zelo ži-
valne.

Incident s francoskimi častniki v Pragi.

DKU Praga, 28. febr. Glede do-
godka, ki se je odigral med francoski-
mi častniki in senatorjem Lereencem,
ko so mu častniki radi nekaterih ob-
javljenih člankov grozili z jahalnimi
palicami, je sporočil minister za na-
rodno obrambo, da je storil vse korake,
da se dotični častniki odpokličejo in
kaznujejo.

Naraščanje tujih tečajev v Pragi.

TIP Praga, 28. februarja. Na praš-
ki borzi so porasli tuji tečaji, in
sicer vsled velikega nakupa deviz s
strani Berolina in tudi ker je prenehalo
vsled pričakovanja češkoslovaškega kre-
dita v Avstriji nakupovanje češkoslovaških
kron. Finančni krogi smatrajo „hausse“
kot prehodno.

cesso — da bi se na principu Hrvatskega
bloka sestavila naša skupna delegacija
za Genovo. — Gotovo je, da bi bilo njeno
delovanje popolnoma paralizirano, zla-
sti če bi došlo v razpravo, kakor si žele
blokaši, „hrvatsko vprašanje“, kar je
seveda izključeno. Genovska konferenca
bi doživela zabavne prizore: fakični in
pravni predstavitelji naše kraljevine,
kakor so jo priznale velesile, bi zago-
varjali znano stališče o naši državi in
njeni ureditvi, a predstavitelji Hrvat-
skega bloka v tej „skupni delegaciji“ bi
po svoji protidržavni ideologiji zago-
varjali strastno antipodno stališče —
vsekakor slučaj, kakršen bi se ne dogo-
dil v nobeni drugi delegaciji. Vsaka dr-
žava bo pač došla v Genovo z enim mi-
šljenjem, ne pa z dvema. Naša država
bi naj bila — tako želijo blokaši — edi-
na izjema.

Že radi tega je izpolnitev blokaških
želj neizvedljiva, dasiravno so te želje
izražene v milejši obliki kot v prvem
izdajalskem memorandumu. V drugem
zahtevajo samo to, da se izvrši po njho-
vih načelih volitev Zastopnikov v dele-
gacijo in izjavljajo, da so voljni pri-
stopiti k sodelovanju „s predstavitelji
srbskega in slovenskega naroda v vpra-
šanjih, ki se bodo pretresala na medna-
rodni konferenci v Genovi.“

Njihove želje so se tedaj po prvem
memorandumu precej skrcile. Niso več
tako intransigentni kakor v prvem. A še
vedno ne delajo, kar bi bili morali delati
in kar smo jim nasvetovali že večkrat.
Trebajo je, da gredo v parlament. V par-
lamentu bodo lahko dosegli vse, za kar
bodo imeli dovolj številne in moralne
moči. Izven parlamenta ne bodo dosegli
ničesar: ne bodo prišli na genovsko kon-
ferenco, ki ne bo radičevsko ali fraukov-
sko zborovanje, marveč sestanek držav
po njihovih odposlancih. V parlamentu
bi bili lahko dvignili svoj glas glede vo-
litev v genovsko delegacijo, če bi bili
našli dovolj zaveznikov, med ostalimi
parlamentarnimi strankami. Tako pa ne
morejo ničesar, ampak samo žugajo s
papirnati bombami, katerih se nihče
ne boji in katere morajo tajiti, ublaže-
vati in dokazovati, da konstruktorji teh
bomb niso medvedi, ampak navadni Va-
ški.

V ostro vino prvega memoranduma
so blokaši z drugim memorandumom
prilili vodo. Precej vode. Če bodo nado-
ljevali tako in če bo njihov umik v tej
liniji tekel dalje, ni izključeno, da se bo
dalo časoma resneje razgovarjati z
njimi. Danes še ni čas za to.

Politične vesti.

* Iz Narodne skupščine. Na pondelj-
kovi seji Narodne skupščine je nazna-
nil predsednik dr. Ribar, da je finančni
odbor predložil skupščini zakonski na-
črt o moratoriju. Zakonski odbor je
referiral o koncesijah za ribolov na
Ohriskem jezeru in v drugih vodah
Macedonije. Minister pravde je zahte-
val, da se izroči sodišču posl. Stjepan
Radić radi § 92. oz. 103. kaz. zak. Na
to se je razvila debata o poslovanju.
Referiral je dr. Ninko Perić. V debato
so posegli: klerikalec Gostinčar, ki je
zahteval izpremembo člana 9, kateri

govori o prisegi. Povdarjal je potrebo odbora za zunanje zadeve in odbora za vojaške zadeve. Dr. Ante Trumbić je kritiziral način, s katerim se uvaja poslovnik ter se bavil z nekaterimi njegovimi določbami. Na Trumbićeva izvajanja je odgovoril minister za konstituantno Trifković ter zavrnil nekatere Trumbićeve očitke, zlasti one, da novi poslovnik omejuje svobodo besede. Po kratki Trumbićevi dupliki je govoril socijalni demokrat Etbin Kristan, ki je kritiziral vmešavanje vlade v parlamentarne debate.

* Radićeva vojna napoved. Beograjska »Politika« poroča s shoda glavnege odbora seljačke republikanske stranke, ki se je vršil na pustno nedeljo v Zagrebu: »V svojem drugem govoru je Stjepan Radić naglasil, da je od petka, ko je bil odposlan v Beograd memorandum Hrvatskega bloka, nastopila nova era strankine borbe in da naj v teku osem dni vsi navzoči člani zapuste svojo zemljo, svoje žene in otroke, svojo hišo in živino ter se podajo na pot. Razidejo naj se po Bosni in Hercegovini, Banovini in Dalmaciji, Črnigori in Baranji, Banatu in Bački, oznanjajo borbo proti današnji državi in poskušajo ustanoviti organizacijo, ki bo delala skupno s hrvatsko kmečko republikansko stranko.« Fanatični frazer Radić bo s svojimi »apostoli« pošteno polomil. Njegove zmedenosti je že vsem dovolj in bo treba s tem krivim prerokom obračunati na ta ali oni način.

* Novi vojni zakon. Vojni minister general Vasić je dejal o novem vojnem zakonu, ki se pripravlja, med drugim sledeče: Sliši se, da bi naj bil zakon moderniziran. On tega ne razume dovolj jasno in misli, da je moderno pri zgradnji vojnega zakona samo ono, kar odgovarja stopnji razvoja dotičnega naroda v vseh smereh. Mi ne moremo sprejeti iz Evrope vsega, kar obstoja tam. Moderno ne pomeni, da jemljemo vse od drugod, ampak da spoznamo sebe in sami najdemo pot, po kateri naj hodimo. Treba je demokratično vojsko! Mi tega ne razumemo, ker je vojska institucija, ki je absolutno nasprotna načelu demokracije. Demokratizirati vojsko pomeni, da ji njo upravlja ves narod, a v tem slučaju bi imeli v vojski sovjetski režim. Pri nas vlada v vojski absolutističen režim, demokratična je pa določba, da lahko vsakdo postane častnik. Vojska brez discipline je največji zločinec. Mi vam hočemo dati gotovost, da imate zanesljiv instrument za politiko. Mi smo bili srečni, da je bila naša vojska dobra in upam, da boste pripomogli, da naša vojska tudi v bodoče ostane dobra, ker je to v interesu vas politikov, državni-

Kov in države. — Dokler bo v naši državi toliko analfabetizma, je nedemokratično stališče vojnega ministra upravičeno. Protimilitarizem brez visoke kulture vseh narodnih slojev je samo demagogija.

* Priprave za konferenco male antante. Poljska vlada je obvestila našo vlado, da je določila svoje eksperte za konferenco zastopnikov male antante. Doznava se, da bo predsednik ekonomsko-finančne konference v Beogradu poljski poslanik na našem dvoru Oken-sky. Včeraš so se izmenjale brzojavke med Beogradom, Prago, Bukarešto in Varšavo glede dneva sestanka konference, ki se bo najbrž vršila dne 15. marca.

* Nesoglasje med italijanskimi socialisti. Socialistični zastopniki Turatti, Treves in Modigliano so izstopili iz vodstva socialistične stranke, ker se je pojavilo v vodstvu nesoglasje radi postopanja stranke ob priliki ministrske krize. Vsi trije so bili za pozitivno sodelovanje v vladi, da bi si socialisti zagotovili večji vpliv na politiko vlade. Strankino vodstvo pa je bilo proti izpremembam taktike stranke.

* Sestanek zaveznških finančnih ministrov. Angleški zakladni minister sir Robert Horne in francoski finančni minister de Leseyrie sta določila, da se vrši dne 8. marca v Parizu konferenca finančnih ministrov Francije, Anglije, Italije in Belgije. Konferenca se bo pečala predvsem z razdelitvijo nemških plačil in stroškov za čete, ki jih zavez-niki vzdržujejo na okupiranem ozemlju.

* Se o sporazumu med Anglijo in Francijo. Ministrski predsednik Lloyd George je izjavil v razgovoru s posebnim poročevalcem Reuterjevega urada: Poincaré in on sta se popolnoma sporazumela. Razgovarjala sta se predvsem o vprašanjih, ki so v zvezi s konferenco v Genovi. Tudi o tem, kako naj obe državi nastopata na tej konferenci, ni nikakih nesoglasij več. Vprašanje, ali naj se prizna Rusijo ali ne, je odvisno od nje same in njenega nastopa v Genovi.

* Zakaj se Amerika noče udeležiti genovske konference. »L'Europe Nouvelle« je objavila zanimiv članek Gilberta Chinarda o vzrokih, zaradi katerih se Amerika noče udeležiti konference v Genovi. Bilo bi preveč enostavno — pravi članek — iskati vzroke, zaradi katerih Zedinjene države odklanjajo udeležbo na konferenci v Genovi, samo v njihovem notranjem položaju, čeravno tiči tudi v njem eden vzrokov sedanje smeri ameriške vnane politike. Ameriška vlada ni nikakor gotova, ali bo pri prihodnjih volitvah, ki se bodo vršile decembra, do-

bila večina. Po vesteh, ki se širijo v Washingtonu, se mnenja vladnih članov ne ujemajo popolnoma. Minister za pošte Hays je podal demisijo, ker je dobil dobro mesto kot ravnatelj nekega kinematografskega sindikata. Zdi se na drugi strani, da obstoja nesoglasje tudi med Hardingom in Hughesom. Po zaključitvi washingtonske konference bi moglo priti do vladne krize. Razen tega se zdi, da bo imela vlada težek boj v senatu zaradi ratifikacije dogovorov sklenjenih na konferenci. V opoziciji bodo predvsem »nespravljivi«, ki vidijo v sporazumu štirih velevladi predvsem sporazum, podoben znanemu dogovoru med Francijo, Anglijo in Zedinjenimi državami. Razen tega bo v opoziciji gotovo število demokratov. Četudi obstoja upanje, da bo dogovor končno vendar-le ratificiran, vendar je razumljivo, da se Harding in Hughesu ne mudi v Genovo, dokler ne vesta, ali bo senat odobril njuno politiko. Razen političnih potežkoč obstojajo tudi finančne. Pod pritiskom invalidske organizacije je vlada sklenila dati vojnim invalidom odškodnino, kar bi pomenilo obremenitev budžeta za nadaljnjih 300 milijonov dolarjev. Zaradi tega se je hotelo zvezati vprašanje odškodnine z vprašanjem plačanja zaveznških dolgov. Tako bi ameriški vojaki postali upniki zaveznških držav. Temu načrtu, katerega je Harding najprej sprejel, se odločno protivi v budžetni komisiji parlamenta tajnik državne blagajne Mellon. Razen invalidov zahtevajo tudi zemljo-radniki podporo vlade. Na konferenci zemljo-radnikov je prišlo do navzkrižja med pravimi zemljo-radniki, malimi in velikimi posestniki, ki obdelujejo svoja polja na industrijalni način. In v tem leži velika nepravilnost za Hardingovo vlado, ker sta v obeh strankah njeni volilci. To so samo nekatere notranjih potežkoč, katere vežejo sedaj vladi roke. — Vlada je polagala velike upe na uspeh konference za razorožitev. Ta uspeh je hotela porabiti za ponovno povzdigo republikanskega bloka. Toda ta up je šel po vodi. Ameriška vlada mora postopati z največjo previdnostjo, da se opozicija, ki se kaže na vseh straneh, ne kristalizira. Lahko se trdi, da je položaj Hardinga še bolj nepovoljen, nego je bil položaj Wilsona po sklenitvi versailleskega dogovora.

Rimska konferenca.

DKU Rim, 26. februarja. Na konferenci nasledstvenih držav se je po splošnem pretresanju programa obravnavalo vprašanje pokojnine vojaških in civilnih vpokojencev. Na to so sledila pogajanja o onih denarnih zavodih, katerih poslovanje se razprostira čez meje današnje Avstrije.

Ulogam zbog pomanjkljive pevske tehnike. Orkester ne obvlada popolnoma niti lahke operetne glasbe.

Kako si je torej upravitelj zamislil izvedbo svojega načrta? Angažiral je samo enega opernega peveca (bas), a druge nove angažirane sile bi zmagale v najboljšem slučaju komaj postranske uloge. Od celega pevskega oboja preostaja torej samo eden šolan glas, a samo z basom se opera ne more uprizoriti. Ta načrt je bil torej že v svoji kali neizvršljiv. Ta ponesrečeni načrt ima gotovo svoj vzrok v bagateliziranju operete, ki je za g. upravitelja in nekatere njegove somišljenike nekaj »sundera...« — dasi imamo tudi operete, ki zaslužijo umetniško priznanje. — Svetovni umetniki so morali kot upravitelji gledališč marsikak načrt opustiti ali pa podati ostavko, ker se njihovi načrti niso dali izvesti. V našem gledališču se ne smemo postaviti na bogve kako idealno stališče, ker manjkajo vsi predpogoji za izključno prireditve dram, ozirati se je tudi na zahteve občinstva, ki je končno tudi merodajen činitelj. Ker ako se igra vedno in vedno golim stenam, je katastrofa gledališča neizogibna, in gledališče s tem tudi zgreši svojo nalogo. Ravnatelj je dolžnost je, ustvariti primere in tak program, katerega tudi lahko izvrši. Te naloge pa g. upravitelj, dasi je imel pred seboj izkustva lanskega leta, ni izvršil.

Vsled navedenega neracionalnega vodstva je uprava mnogo zakrivila na letošnjem neuspehu. To dokazujejo sle-

Zanimivosti.

Ameriški Monte Carlo. — Spomenik črvu. — Praznovanje rudarjev. — Ameriška statistika o veri v Boga.

Ko je Amerika pogoitnila že skoraj vse zlato Evrope, so se Američani spomnili, da bi bilo dobro, če bi imeli kak Monte Carlo, da bi se s svojim zlatom lahko malo pozabavali in se ga po možnosti zopet iznebili. V ta namen se je osnoval v Newyorku poseben konzorcij, ki namerava kupiti enega izmed bahamskih otokov, kjer hočejo zgraditi igralnico natančno po vzoru Monte Carla. Poskrbeli pa bodo tudi za v Ameriki nekoliko prikrajšano udobnost — namreč alkohol. Zgraditi hočejo na otoku več tovarn za izdelovanje alkoholnih pijač. Za redno zvezo bo skrbelo več parnikov, in gotovo bo imel bodoči Monte Carlo vedno dovolj obiskovalcev.

Američani so včasih pračudni ljudje. Imajo že vse mogoče spomenike, počastili so z njimi spomin raznih slavni in neslavni mož, ter celo konje, pse in druge živali. Alabamski farmerji pa so pred kratkim sklenili, da postavijo še en »amerikanski« spomenik. Lanske leto je namreč napravil črv, ki razjeda rastline, od katerih se dobiva bombaž, velika škoda. Pridelalo se je vsled tega malo bombaža in cene so seveda zelo poskočile. Farmerji, ki so imeli ogromne zaloge starega bombaža, so kar čez noč obogateli. Iz hvaležnosti so sklenili, da postavijo temu črvu, ki jim je prinesel toliko bogastvo, spomenik v obliki studenca. V kamen bo vklesan napis: Ta spomenik je postavljen v spomin bombazevemu črvu, ki je s svojim delom dvignil cene bombaža. Ta načrt pa obsojajo celo Američani sami.

Ljudje, ki imajo kak nevaren posel, so navadno do gotove mere praznovorni. Kakor med vsemi takimi stanov, vlada tudi med rudarji veliko praznovorje. Tako na primer rudarji v Yakshiru iste ga dne, ko se pripeti kaka nesreča, ne delajo več, temveč takoj zapuste delo ter se vrnejo šele drugi dan. Toda to se ni vse. Nekateri so še bolj praznovorni. Če srečajo na potu na delo najprej žensko, se takoj vrnejo. Če nastopi delo kak nov rudar, se ne sme podati v rov s prvo skupino, ker bi to pomenilo nesrečo. Če pa bi se to kljub temu zgodilo, se mora takoj zopet vrniti ter šele prihodnjega dne ponovno priti »prvič« na delo. Če se odpre v rudniku kak nov rov, mora rudar, ki udari prvi s kladivom, odtrgati kos svoje obleke ter jo »žrtvovati«. V nekaterih rudnikih ne smejo nositi rudarji svetilke v levi roki, ker tudi to pomeni nesrečo. Drugod se ne sme opozarjati rudarje, če so zaposleni pri miniranju, kar

deči primeri. Ena izmed novo angažiranih moči do danes sploh ni imela prilike nastopiti; poleg tega razpolaga gledališče s postranskimi močmi, ki se tekom precejšnje dobe sicer dokazali, da ne ustrezajo svojim nalogam, a tudi te sile niso stopajo zelo poredkoma. Dočim je torej na jedni strani trpela uprava vsled materialne preobremenitve, je na drugi strani trpelo še bolj umetniško delovanje kot tako. Raditega se tudi ni čuditi, ako se je moralo premijere prelagati, tudi ni bil upravitelj spreten dovolj, da bi odstranil slučajne zapreke, ki so ovirale uprizoritev že napovedanih premijer. Vseh teh nedostatkov si je v svesti tudi publika, in da se na to dejstvo opozori tudi uprava in merodajni činitelji, sem napisal te vrstice, ki jih naj vzbudijo k uvidevanju svojih napak.

Čujem, da g. Povhe odhaja iz Maribora, ker mu je g. upravitelj kratkoma lo odbil povišanje plače (500 do 1000 K). Zdi se, da je g. upravitelj postopal takole, kakor da bi se ga hotel otrestiti. G. Povhe si je stekel dovolj zaslug za to gledališče, ter je kot edini režiser za opereto, komik in dober igralec tudi v dramah vsekakor zelo potreben. Iz teh razlogov sem mnenja, da je bilo to postopanje neprevdarjeno in da bo za gledališče in za upravo še eden neuspeh več. Sma-tram, da sem s tem navedel fakte, ki obremenjujejo sedanjo upravo Narodnega gledališča v Mariboru.

Dr. N. K—ić:

Se o krizi mariborskega gledališča. *)

V zadnjem času se v našem časopisju mnogo razpravlja o krizah naših gledališč. Krize je povzročila namera države, da se reducira podpora. Tozadevno nočem pisati, ker se je novinstvo o tem spontano že izjavilo in opomnilo odločilne faktorje, da se na ta način ogroža važen del našega kulturnega življenja. Te vrstice se nanašajo na krizo našega gledališča, katerega kronična kriza se ne vleče samo iz tega vzroka, temveč iz vzrokov, ki ležijo v upravi same.

Vsi se še živahno spominjamo, s kolikimi težkočami se je posrečilo g. Nučiču osnovati gledališče. Početek je bil vsled tedanjih specijalnih razmer osobito težek, vrhunega je g. Nučiču nedostajalo potrebnih gledaliških moči, a publika — vsekakor imovitejši krogi in gotovi del inteligence — niso kazali smisla in umevanja za ta položaj. Medtem je g. Nučič s svojo neumorno delavnostjo in rutino upravitelja in igralca dovedel gledališče v dveh letih do lope višine, in tekom tega časa, se je videlo, po kateri poti je treba iti, da se občinstvo privabi v gledališče. Zadnje 4 do 5 mesecev drugega leta je bilo gledališče tako dobro obiskano, da je lahko bilo za-

dovoljno z moralnim in materijalnim uspehom. Zadnje leto se je Nučiču posrečilo pridobiti nekoliko gostovanj prvovrstnih zagrebških moči. Isto leto se je priredilo okoli pet boljših operet, katere so kot poskus precej dobro uspele, pri tem pa občinstvo priklenilo na gledališče. Operete — in znatno število precej dobro izvedenih dram, nekatere izmed njih z izbornim uspehom — so rodile in vzgojile v publiko ono razpoloženje, da je proti koncu sezone sama zahtevala nekoliko predstav. Če se ne motim, je bilo gledališče zaključeno šele 2. julija. S to izkušnjo, da je namreč zraven drame nujno potrebna tudi opereta — vsaj dyakrat na teden — bi se bilo moralo računati za bodočo sezono, t. j. sedanjo, ter temu primerno prirediti repertoar. Z ozirom na to, da je bil igralski ensemble silno raznovrsten po kvaliteti, ker so bili večinoma začetniki, in za obe panogi umetnosti nesorazmeren, t. j. za dramo prevelik, a za opereto premajhen, je trebalo sortirati, otrestiti se balasta in pritegniti potrebne sile. To nalogo je imel izvršiti Nučičev naslednik. Toda novi gosp. upravitelj je sestavil repertoar za to leto tako, da je za povprečnega poznavalca gledališkega delovanja bilo jasno, da se ta repertoar ne more izvesti. Po tem repertoarju se je imela podati Cavalleria, Bajazzo, Prodana nevesta itd., torej operna dela, katera se nikakor ne dajo izvesti brez dirigenta, orkestra in opernih pevcev. Naši pevci so — dasi nadarjeni z lepim glasom — sami uvideli, da niso kos tem

*) Dasi ravno se ne strinjamo z vsemi po trobnostmi pisčevih izjavami, objavljamo članek kot nov prispevek k razpravi naše gledališke krize. (Op. ured.)

je še najbolj razumljivo. Sličnih »bab-
ji« ver pa je še vse polno v navadi pri
rudarjih.

Amerika je dežela vseh mogočih in
nemogočih statistik. Sedaj se bavijo
učenci s vprašanjem, ali je vojska
uničila vero ali ne. Profesor Jannes
Lenba je poslal dijakom vseh ameriških
vseučilišč primerna vprašanja. Po od-
govorih je ugotovil, da 15 odstotkov ne
veruje v neumrljivost duše, 4 odstotki
dvomijo o tem, a 45 odstotkov odločno
veruje v neumrljivost duše in posmrtno
življenje. Enaka vprašanja je poslal tu-
di učencem »American Men Science«. Po-
lovica od njih veruje v Boga in ne-
umrljivost duše, druga polovica pa ne.
Profesor Lenba pravi, da bi se ideali ve-
re lahko ohranili, če bi ne bili dogmatič-
no vezani z vero v neposredne odušaje
človeka napram Bogu in z življenjem
duše po smrti.

Dnevna kronika.

— Obisk rumunskega kralja. Iz Bu-
karešče poročajo, da bo rumunski kralj
v začetku aprila obiskal Jugoslavijo,
pred vsem Dalmacijo in Dubrovnik,
kjer ga bo sprejel naš kralj. Pozneje
bo potoval v Beograd, kjer se bo par
dni mudil v novem kraljevem dvorcu.

— Zborovanje blagajničnih zdrav-
nikov. V nedeljo predpoldne se je vr-
šilo v magistratni dvorani v Ljubljani
ustanovno zborovanje »Zveze blagaj-
ničnih zdravnikov bolniške blagajne
za Slovenijo«. Za predsednika je bil iz-
voljen višji blagajnični zdravnik dr. I.
Zajec, Ljubljana, za podpredsednika pa
dr. R. Bergmann, Zalec. Popoldne je v
isti dvorani predaval tajnik zavarov-
alnice proti nezgodam dr. Joža Bohi-
njec o predmetu »Nezgodno zavarova-
nje in zdravnik«. Predavatelj je orisal
zgodovinski razvoj nezgodnega zava-
rovanja in naglašal važno nalogo, ki
pripada pri tem zavarovanju zdravni-
kom, kojih pažnja se ne sme omejevat
le na poškodovanca samega, temveč
na obsegi vse njegove delovne in
življenske razmere. Temperamentno
predavanje, prežeto socijalnega čuta,
ki pa je tudi pokazalo razumevanje
zdravniških prilik, je zelo obilo pri-
znanja. Ravnatelj bolniške blagajne za
Slovenijo Ivan Kocmur, ki je zaradi
sločno prestane težke operacije še od-
soten na Dunaju, je poslal naslednjo
brzjavko: »Žal ne morem prisostova-
ti. Vašim prizadevanjem želim naj-
boljšega uspeha tako za zdravniški
stan, kakor za zavarovance in sploš-
nost. Bom vselej toplo podpiral vse
opravičene zahteve.«

— Generalna direktorica državnih
dolgov je z objavo D. br. 17668 z dne
24. novembra 1921. pozvala naše držav-
ljane, da prošnjam za protest zoper ži-
gosanje njihovih obveznic predvojnih
negažiranih dolgov bivše avstro-ogr-
ske monarhije, ki se nahajajo na o-
zemlju avstrijske republike, po repub-
liki Avstriji, prilože tudi potrdilo o
državljanstvu (domovinski list). Ker
državljanstvu v mnogo primerih niso pre-
dložile prošenj v smislu objave ali pa
prošnjam niso priklopile potrdila o
državljanstvu, je potrebno, da najdalje
do 5. marca t. l. dostavijo neposredno
poslanstvu kraljevine Srbov, Hrvatov
in Slovencev na Dunaju (Wien I. Sei-
lerstätte No. 30): 1. Potrdilo o držav-
ljanstvu, 2. da v dopisu označijo točno
številko depozita listine, številko strani
(folija) za vsako banko, kjer se nahaja
depot. Po možnosti naj se predloži toč-
ni prepis potrdila o depozitu. Prošnjo, s
katero se predloži potrdilo o državljan-
stvu in druge podatke se mora opre-
miti z podpisanim kolkom. V prošnji
naj se sklicuje na poprejšnje prijave.

— Podravska podružnica SPD v
Rušah vabi svoje člane na 21. občni
zbor, ki se vrši v sredo dne 8. marca
ob 16. oziroma 17. uri v gostilni g. Frca
Glaserja po običnem dnevnem redu.
Predsednik: Davorin Lesjak.

— Otvoritev telefonske centrale v
Pristavi. Pri pošti Pristava je bila dne
15. februarja t. l. otvorena telefonska
centrala z javno govorilnico za krajevni
in medkrajevni promet.

— Reorganizacija policije. Mini-
strstvo za notranje zadeve namerava iz-

vesti reorganizacijo policije. Nova orga-
nizacija predvideva delokrog policije po
mestih in na deželi. V orožništvo se
bodo sprejemali samo odsluženi vojaki,
ki pa bodo morali prej še dovršiti po-
sebno šolo za orožnike.

— Konferenca gospodarskih kro-
gov in železničarjev. Na predlog
vrhovnega vodstva koaliranih železni-
čarjev je pozval včeraj beograjski po-
slovni komite vse trgovske, industrijske
in obrtne zbornice na konferenco v
Beograd. Na tej konferenci bodo želez-
ničarji obrazložili svoje zahteve za iz-
boljšanje svojega materijalnega in moral-
nega položaja, v katerem vidijo vzrok
današnjih slabih prometnih razmer. Na
podlagi tega, kako bo ta konferenca
presodila upravičenost njihovih zahtev,
bodo uravnali železničarji svoje nadaljuje
postopanje.

— Slovenska razstava v Beogradu.
Dne 27. pr. m. je bila odprta v Beo-
gradu v prostorih kluba Zenski pokret
velika razstava slovenskih ročnih del.

— Dalmaciji grozi glad. »Rieč«
poroča: Iz srednje Dalmacije, zlasti z
otoka Brača in z Makarskega primorja
prihajajo glasovi o vedno večji nevar-
nosti, da v teh krajih utegne zavladati
lakota. V primorju in na otokih je po-
polnoma ustavljena trgovina z vinom.
V bližnjem času si bodo kmetje morali
naročiti drago žveplo in galico, to je
pa velikemu delu vinogradnikov popol-
noma nemogoče. Iz vseh teh krajev
debiha vlada prošnje, naj priskoči pre-
bivalstvu na pomoč.

— Keramični zavod v Zagrebu.
Na umetniški akademiji v Zagrebu se
je osnoval tudi oddelček za keramiko.
Urejen bo na najmodernejši način.

— Stavka brivskih pomočnikov v
Zagrebu. Zagrebški brivski pomočniki
so pred par dnevi zahtevali zvišanje
mezd. Kljub temu, da so brivci še le
pred kratkim znatno zvišali cene, so za-
htevo odklonili. Radi tega so pomoč-
niki včeraj proglasili stavko.

— Nakup italijanskih hidroplanov.
Jugoslavenska mornariška komisija je
sprejela nedavno pod vodstvom korvet-
nega kapetana Konjevića v Kotoru pet
italijanskih hidroplanov, ki jih je že
pred dvema letoma naročila. Aparati
pripadajo tipu »Savoja«. Stevilo hidro-
planov jugoslavenske mornarice je s
tem naraslo na 40.

— Velik požar v Bosni. V Vlasenici
je nastal dne 27. febr. v parni žagi
lesnega podjetja Banheier in sin požar,
ki je uničil žago, vse stroje in veliko
zalogo lesa. Škoda znaša več milijonov
Ogenj je nastal vsled neprevidnosti
nekega delavca.

— Velika poneverba v Zagrebu. Bla-
gajnik transportne družbe »Transjugo«
v Zagrebu, nek Dragotin Haupt je po-
neveril 84.000 kron ter pobegnil s pot-
nim listom, glasečim se na ime Josef
Löffler v Nemško Avstrijo. Na podlagi
listalnice, ki jo je izdala zagrebška po-
licija, je bil Haupt par dni pozneje v
Gradcu aretiran. Pri njem so našli še
66.000 kron, ostanek pa je že potrošil.
Haupt, ki se nahaja v zaporu v Grad-
cu, bo izročen našim oblastim.

Avtomobilni promet Maribor-Gor. Radgona.

Te dni je otvorila »Avtomobilska pro-
metna družba Maribor-Gornja Radgo-
na« redni dnevni promet med Maribo-
rom in Gornjo Radgono. Družba ima za
vzdrževanje tega prometa vladno kon-
cesijo. Že v začetku je razpolagala s 3 av-
tomobili. Sedaj si je nabavila pri dunajski
tvrdki Sauer dva nova salonska av-
tomobila, katera je te dni dala v promet.
Družba bo tedaj odpomogla težkim pro-
metnim razmeram, ki so doslej ovirale
stike med Mariborom in pomurskimi
krajmi. Družba nikakor ne gre zamenjati
z različnimi poskusi, ki so se že uveli
na tej cestni progi in kateri vsled ne-
dostatnih sredstev niso uspeli. Obstoj
družbe je zagotovljen in s tem tudi redni
dnevni promet. Družba zaenkrat še ne
bo oskrbovala vozne pošte, ker poštna
uprava noče izpolniti svoje obljube, da
bi dovolila družbi uporabo enoročnega
telefona v vozovih, ki se lahko povsod
pritrdi.

Vozni red je sledeči: Avto odpotuje ob

6 uri zjutraj iz Gornje Radgone (stoji-
šče: pred pošto) in dospe v Maribor ob
pol 9. uri dopoldne. Iz Maribora (stoji-
šče: pred glavnim kolodvorom) se vrača
ob 14. (2) uri in dospe v Gornjo Radgo-
no ob 17. (5) uri. Tako je strankam mo-
goče dospeti v enem dnevu semintja. —
Postaje so: Sv. Marjeta, Sv. Lenart, Sv.
Trojica, Ivanjci. Potniki lahko stopajo
tudi med potjo, plačajo pa tarifo prej-
šnje postaje. Natančnejši podatki so raz-
vidni iz lepakov.

Vozne cene so določene sledeče: Iz
Radgone v Maribor, v eno smer 160 K,
semintja 320 K; k Sv. Lenartu v Slov.
goricah 80 K.

V Italiji so avtomobilne zveze tokaj
navadnega in obstojajo celo tam, koder
je na razpolago železnica. Zato je treba
pozdraviti, da se je uvedel avtomobilski
promet ravno v naših obmejnih krajih,
ki so bili doslej tako slabo zvezani med
seboj.

Mariborske vesti.

Maribor 1. marca 1922.

Koledarček.

1. marec, sredi pepelnica, Albin) — Ka-
mičen tečaj ob pol 20 uri v državni
realki (predava prof. Pirnat o atom-
ski teoriji).
2. marca, četrtek (Simplicij, p.) — začé-
tek francoskih učnih kurzov (»Cercle
français«) ob 18. uri na moškem uč-
teljišču (ne ob 20.) — »Ljudska knjiž-
nica« od pol 19 do pol 20. ure.
3. marec, petek (Konigunda) — predava-
nje Ljudske univerze, ob pol 20. uri
v mali kazinski dvorani (predava
docent dr. Matko: »Sredstva človeške-
ga organizma v obrambi proti obole-
njam. (Kako se človek naračvam po-
tem obrani boleznim).
4. marec, sobota (Kazimir). Ob 20. uri v
Narodnem domu predavanje prof. dr.
Maksa Kovačiča o protestantizmu na
Slovenskem. — »Ljudska knjižnica«
mladinski oddelček, od 18 do 19. ure.
5. marec, nedelja (1. postna). — Od 10. uri
v mali kazinski dvorani občni zbor
Muzejskega društva. Historično pre-
davanje, nadomestna volitev! — Ob
10. uri v državni višarski in sadjar-
ski šoli občni zbor Sadjarskega dru-
štva za Slovenijo. — »Ljudska knjiž-
nica« odprta od pol 10. do pol 11. ure.

Naznanjene kulturne prireditve:

12. marca: velik ljudski shod za moralni
preporod (kazinski dvorana, začetek
ob pol 10. uri).
13. marca: koncert komornega kvarteta
Zika, odlična koncertna prireditev v
Mariboru (v Götzovi dvorani, ob 20.
uri).

—o—

m Pepelnice misli. Zabaveželjni
Mariborčani so danes ob zori srečno
pokopali letošnji pust. Zabav je bilo
dovolj, nihče se ni mogel pritoževati:
plesali smo v narodne namene, iz pa-
triotizma, v dobrodelne svrhe itd. —
na vseh koncih in krajih so bile zaba-
ve. V isti sapi, ko smo tožili o narašča-
joči draginji in slabih časih, smo vabili
na ples in zabave, ki so požrli stoti-
soče, milijone narodnega premoženja.

A vse zavoljo tega, »ker so časi slabši«,
pa je treba »uživati življenje«. Pust
je pri nas Slovenceh velik praznik, ki
ga mora vsak »rodoljub« dostojno pro-
slaviti. Pri nas pride na 168 ljudi po
ena gostilna — glejte, kako vesela je
naša domovina v tem času, ko milijoni
slovenskih bratov umirajo gladu!...
Seveda, kdo bi si kalil veselo razpolo-
ženje s tako nepotrebnimi skrbmi?...
»No, ste slišali, kako gospodari naša
vlada?... Skandal pravim! Koliko de-
narja izdaja in kako mačehinska je
proti nam Slovincem... In človek bi
ne bil nezadovoljen?... To so razgo-
vori s ceste. Poslušaj jih in občuduj
brihtne slovenske glave, ki znajo toli-
ko kritizirati in ki kažejo toliko zdra-
vega gospodarskega duha... »Kam pa
grešle nocoj?« — »Ne morem se odloči-
ti, saj veste, da je na več strani.« —
»Tja ne grem, je preveč nobel. Veste,
nimam prave obleke. Rajše grem v
gostilno. Je tudi godba in zabava...«
»Ja, ja ta draginja! Oh, ta vlada, saj
je vsak dan slabše...« In povsod vlada
in država, povsod kritika, negacija, ne-
zadovoljstvo, avtonomija, hkrati pa
povsod gostilne, zabave in uristna bar-
»

»slovenska kapljica«. Tako je bilo lani
tako je letos in tako bo tudi ostalo...
L. 1920. je ta mala deželica Slovenija
izdala za opojne pijače poldrugo mili-
jardo kron. Kaj bi pač rekli o vladi in
državi, če bi zahtevala od nas tako
ogromen davek... »Ha, ha, filister...
Glej ga, modrijana, ki se drzne trditi,
da smo Slovenci dali Jugoslaviji več
pijanih glav kot pa treznih poštenja-
kov, več slame kot pšenice... Ven ž
njim! Izdajalec ljudskega blaga...«
»O domovina, vdova tožna, zapušče-
na...« Pepelnica je. Solnce sije, po-
mlad čutiš v zraku. »Memento homo
quia pulvis est...«

m Mestni šolski svet je imel v
pondeljek sejo, na kateri so končno se-
stavili predloge za zasedbo 42 ženskih
učiteljskih mest na tukajšnjih štirih de-
kliških ljudskih šolah, tako, da pridemo
polagoma tudi tukaj do reda.

m Minul je predpust — »ta čas
presneti«. Pokopan je princ Karneval;
zastonj vsako tarnanje, nič več se ne
povrne letos. V prvem obupu se zdi,
da bo ostal zato Narodni dom odslej
prazen, da bodo zijala črna okna obup-
no v svet in le sanjala o krasnih mas-
kah, ki so hihitale tam po onem glad-
kem parketu. Pa ne prepustimo naš
Narodni dom samoti. Zberimo se tam
v mali dvorani v soboto 4. marca ob
20. uri vsi prijatelji Sokola. Tisti večer
priredi kulturno-prosvetni odsek Sokola
predavanje. Predavatelj br. dr. Kovačič.
Tema: Protestantizem na Slovenskem s
posebnim ozirom na Trubarjevo »Cer-
kveno orodnjo«. Po predavanju bratski
sestarek. Upamo, da ne bomo nikogar
pogrešali. Zdravo!

m Cercle français. Opozarjamo, da
se je v včerajšnjem Koledarčku zgo-
dila tiskovna pomota: kurzi se začno
ob 18. in ne ob 20. uri na moškem uč-
teljišču.

m Muzejsko društvo. V nedeljo ob
10. uri se vrši v mali kazinski dvorani
občni zbor Muzejskega društva. Na spo-
redu je med drugim tudi volitev enega
namestnika za izpraznjeno odborniško
mesto. Opozarjamo na kulturno in naci-
onalno važnost Muzejskega društva.
Vsem je še v spominu, koliko borbe je
bilo treba, da se je slovenski element
dostojno uveljavil v odboru tega društva.
Danes imamo Slovenci samo en glas
večine, če prodre naš kandidat, bi imeli
dva glasa večine. Potrebno je tedaj, da
pridejo vsi slovenski člani Muzejskega
društva in glasujejo za našega kandi-
data. Po volitvah se vrši zgodovinsko
predavanje.

m Kvartet Zika v Mariboru. Po
svoji slavni turneji po raznih mestih
naše domovine prihaja v Maribor kvar-
tet Zika. Dne 13. t. m. priredi v Götz-
ovi dvorani koncert z izbranim in od-
ličnim programom. Kvartet Zika je
svojčas že gostoval v Mariboru. Med-
tem se je v marsičem izpopolnil, razvil
in si stekel novih priznanj. S svojim
novim koncertnim programom bo nudil
Mariboru večer umetniškega užitka, ka-
ker ga ni bilo že dolgo časa. Opozar-
jamo že sedaj na to koncertno priredi-
tev in upamo, da bo vzbudila v Mari-
boru obilo zanimanja.

m Protituberkulozna ilga. V petek
dne 3. t. m. ob 18. uri se vrši 7. odbo-
rova seja PTL v dvorani okrajnega gla-
varstva. Vsi gg. odborniki se vabijo,
da se zanesljivo udeležijo te seje. Vabijo
se tudi gg. novinarji.

m Požar v Franzovem mlinu. Vče-
raj se je vršil na pogorišču komisijo-
nelni pregled s strani sodnijske in poli-
cijske oblasti. Gleda izbruha požara se
še vrše preiskave. Dosedaj se je ugo-
tovo, da so se še ob 12. uri 15 min.
popoldne nahajali v mlinu delavci. Dve
uri pozneje pa je že razsajal v notran-
josti mlina požar. Strokovnjaki izključ-
jejo, da bi nastal požar vsled električ-
nega stika. V mlinu se je slučajno na-
hajala samo tretjina normalne množine
moke, namreč 8 vagonov, ki pa je bila
večinoma že prodana. Nadalje je bilo v
mlinu še 13 vagonov žita, ki se je ravno-
kar mlelo. Iz pogorišča se še dani
dviga dim, na dnu pa tli še nezgorete
žito, moka in lesovje, vendar pa ni ve-
nobene nevarnosti.

m Velika kavarana. Ob 17. uri pa-
poldne čajanja s koncertom v »Kluh
bar«

m Ogenj v Franzovem mlinu je čeraj zvečer nanovo izbruhnil, ter je morala požarna bramba ponovno nastopiti. Na dnu razvalin je še blizu dva metra visoko moke in žita, pomešano s tramovjem, ki še vedno tli. Včeraj zvečer je zopet začelo goreti s plamenom. Požarna bramba je ogenj pogasila ter postavila na pogorišče permanentno stražo.

m Posledice požara v Franzovem mlinu se že kažejo. Večkratni milijonar Scherbaum, ki se je na tako „lep“ način znebil nevarnega konkurenta, je, kakor se govori po mestu, že podražil krušno moko od 19.80 na 23.50 K. Če se bodo trgovci v polni meri posluževali zakona za pobijanje draginje, bo stala moka že 30 K po kg. Upamo pa, da bo dobil Scherbaum za brezvestno navijanje cen primerno plačilo.

m Tatvina popra. Policija je izsledila še druge „družabnika“ znane tatvine popra, o kateri smo pred par dnevi poročali, nekega brezposelnega Alojza Klabusa iz Maribora. Ta je priznal, da je skupno z Grossom vlomil na predkolodvoru na Teznu v nek vagon, iz katerega sta odnesla 50 kg popra. Tudi Klabus je romal v zapor.

m Tat monštrance pod ključem. Ker se „gospod“ tat, ki je ukradel pred par dnevi v tukajšnji stolni cerkvi monštranco, na poziv v časopisju ni maral sam oglasiti, ga je izsledila in prišla tukajšnja policija. Tatvino je izvršil 27-letni mehanik in šofer Karl Vavpotič iz Jamelj pri Ljutomeru, ki je svojčas stanoval v Krčevini, sedaj pa je imel na-

jeto v hotelu „Dunaj“ eno sobo. Včeraj ga je izsledila patrolja detektivov, katerim je končno priznal svoje grehe. Skraja je trdil, da je vrgel monštranco blizu Ptuj v Dravo. Pri preiskavi njegovega kovčka pa se je našla tudi monštranca, ki je precej poškodovana, ker jo je razložil, gornji del upognil ter izluščil dragulje, ker je mislil, da so pravi. Mala vratca, zlato luno in srebrni kipec sv. Janeza je odlomil. Glede hostije, ki se je nahajala v monštranci, je najprej trdil, da jo je položil pod neko tapeto v cerkvi, končno pa je priznal, da jo je povzril. Glede vloma samega je izpovedal, da se je skril zvečer s potrebnim orodjem v neko spovednico, kjer je nekaj časa spal, nato pa nemo-teno izvršil vlom. Vavpotič, ki ima na vesti še par drugih tatvin, je bil predan sodišču.

m Samomor ali zločin? V nedeljo dne 26. februarja je šel železniški uradniški pripravnik iz Kranja Anton Perko z večjo družbo v Limbuš. Ko ga drugi dan ni bilo v urad, so se tovariši v mnenju, da je bolan, informirali nanj-govem stanovanju. Toda tudi tam ga ni bilo ter se sploh ni več vrnil iz Limbuša. Ker ga tudi včeraj ni bilo nazaj, so o tem obvestili orožniško po-stajo v Limbušu in policijski komisari-jat v Mariboru, ki je uvedel preiskavo. Sumi se, da je izvršil samomor, ali pa je bil mogoče napaden. Kolikor je znano, pri sebi ni imel mnogo denarja. Komur bi bilo o tem kaj znano, naj javi to policijskemu komisarijatu.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Sreda 1. marca: „Raskolnikov“. Ab. C.
Četrtek 2.: „Kjer ljubezen, tam Bog“. „Vol-
kasin“. Ab. A.

Dramatična šola. pouk dramatične šole se vrši v petek, dne 3. marca ob pol 20. uri.

Kultura in umetnost

x Narodna knjižnica v Beogradu se je preselila v nove prostore v Ko-sančičevi ulici. Novo poslopje je več-nadstropno ter ima pet velikih dvoran in potrebne prostore za pisarne. Knjiž-nica šteje nad 200.000 knjig ter bo za-čela zopet poslovati, čim bo popolnoma urejena.

Sport.

: Občni zbor SSK Maribor. Redni letni občni zbor I. slovenskega športne-ga kluba „Maribor“ se vrši 3. marca t. l. ob 20. uri v dvorani gostilne „Maribor“ na Grajskem trgu.

Borza 1. marca.

Pasivna rezistenca na borzali.

Zagreb. V protest proti novemu pravilniku o trgovini z devizami in va-lutami so borzni obiskovalci pričeli dan-es s pasivno resistenco. Promet z efekti je bil neznaten, z devizami in va-

lutami ga sploh ni bilo. V prostem prometu so notirali: Dunaj 5.20—5.25, Praga 589—592, Italija 1690—1695, London 1450, Berlin 148, Budimpešta 47—48, Curih 6425, dolar 322.

Beograd. Radi novega pravilnika o trgovini z devizami in valutami danes ni bilo nobenega prometa.

Praga. Devize: Berlin 2460—2540, Curih 1098—1102, Milan 299—301, Pa-riž 513.50—517.50, London 248.40—250.50, Newyork 56.12—57.12, Beograd 67.50—68.50, Sofija 37.85—38.65, Du-naj 0.77½—0.98½, Varšava 113—173, Budimpešta 7.85—8.45. Valute: marke 2460—2540, švic. franki 1093—1097, lire 296—298, franc. franki 511½—514½, funti 237½—249½, dolarji 56—57, di-narji 64½—65½, levi 36.60—37.40, avstrijske krone 0.77½—0.97½, poljske marke 1.13—1.73, madž. krone 7.85—8.45.

Curih. Berlin 2.27, Newyork 5.11, London 22.61, Pariz 46.80, Milan 27.10, Praga 9.10, Budimpešta 0.73, Zagreb 1.55, Varšava 0.12, Dunaj 0.10, avstr. krone 0.08½.

g Dobava ovojnega papirja. Uprava državnih monopolov v Beogradu raz-pisuje na dan 27. marca t. l. ob 11. do-poldne v pisarni upravnika državnih monopolov v Beogradu ofertalno licitacijo glede dobave 10.000 kg ovojnega papirja. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljub-ljani interesentom na vpogled.

GOSPODARICA SVETA.

Avanturističen roman. Spisal: Karl Figdor. Prevel: R. R.

(Dalje.)

„Gospod, vzemi me k sebi! Domov, v tvoje kralje-stvo hočem... Tako truden sem!“
Potem se zgrudi z zamolklim vzdihom na tla.

22.

Skozi naraščajočo vodo ceptajo z biči priganjani konji, se upirajo, postavljajo na zadnje noge, pa drve zopet dalje, boječ se palice. Pod njimi šumi voda se vpenja v izdolbinah, razbija ob kamenju.

Dalje... Le dalje! In če ni drugače za ceno last-nega življenja!

Konzulovo življenje je v nevarnosti! In — skriv-nost, tudi ona ne sme izginiti za večno v dno uničujočih vod!

Nemirno prisluskujejo se sklone Mavda preko ko-nja. Miren kakor vedno, hladen in odločen poganja dr. Kien-Lung svojega konja v povodenj.

Toda znova se upro konji. Pred njimi, med njimi in templjem v razvalinah drve valovi, valovi nemirno vodovje, iz katerega se dviga, kakor samotni otok sa-mo še koča, in nad njo ostanki razpadlega svetišča.

Divji krik Mavde in potem se začene njen konj vspodboden od biča v valove. Dva, tri korake... in že mu izginejo tla pod nogami. Plava...

Plava proti templju.
Mavda se ozre. Njen obraz je od razburjenja čisto spremenjen. Tesno za njo plava na svojem konju Kien-Lung, bijoč z vso neusmiljenostjo Kitajca, svo-jega in konzulovega konja.

Iz kože pred njimi plane visoka postava. Konzul... Plane k starcu, ležečemu pred njim na tleh kakor, da bi bil mrtev. V divjem obupu se sklone k rabiju, mu položi roke pod pleča, ga skuša dvigniti, postaviti na noge, rešiti.

Tedaj odpre starci polagoma svoje slepe oči in zdi se kakor, da opazuje nad njim sklonjeno, prestrašeno konzulovo obličje in lahni drget spreleti njegovo su-ho telo. Tiho dvigne svojo velo roko ter mu namigne...

Konzul sklone svoje uho nizko k umirajočim star-čevim ustnim in bolj kakor razume, čuti, kaj mu ho-čejo povedati:

„Odpusti moj brat! Obesek... skrivnost... besede kraljice... Na mojih prsih... tu... Vzemi ga s se-boj... Izpolni hrepenenje... Ti si vreden... Živi! Pusti me tu...!“

Naznanilo.

Tem potom si usojam naznaniti p. n. gostom in slavnemu občinstvu, da sem z dnem 1. marcem 1922 opustil Prešernovo tlet v Gosposki ulici in istočasno prevzel

restavracijo „MARIBOR“, Grajski trg št. 1

Pri tej priliki zagotavljam, da se bodem potrudil postreči p. n. gostom in cenj. občinstvu s točno postrežbo, izvrstno do-mačo kuhinjo in dobro pijačo. Za obilen obisk se priporoča
317 **Lojze Bratož.**

Treznega, zanesljivega in izvežbanega
kočijaža

sprejme proti dobri plači in hrani tvrdka Janko Po-povič, Ljubljana, Cesta v Mestni log 15. 320 3-1

Pristopajte k Jugoslovnski Matici.

Mala oznanila.

Prodaja se nova stanovanjska hiša z 1½, orali zemlje. Po-brežje, Cesta na Brezje št. 78. 319

Artillerijska podoficijska šola ku-pi večje število krav, ki da-jejo dovoljno mleka. Prodajal-ci istih naj se javijo pri adju-tantu šole v kasarni „Vojvode Putnika“. 261 5-4

Žepne ure, precizijske in sten-ske popravila najsolidnejše tvrd-ka R. Bizjak, Maribor, Gospo-ska ulica 16. 64

Sreda 1. marca

Elitni koncert VELIKA KAVARNA Vel. orkester prof. E. Kubiček

Agitirajte povsod za naš list!
„Tabor“ stane mesečno le 30 kron.

Sreda 1. marca

Velika kavarna Vel. orkester prof. E. Kubiček

Konec pusta

KLUB-BAR Moderni plesi. 321

Zahvala.

Za mnogoštevilne dokaze iskrenega sočutja in izraženega sožalja ob bridki izgubi našega iskrenoljubljenega soproga, očeta, brata itd., gospoda

Ivan E. Weixl-a

izrekam tem potom vsem prav srčno zahvalo.

Maribor, dne 28. februarja 1922.

Globoko žalujoči ostali.

Širite povsod naš list!

Razglas.

Za mariborsko bolnico se razpisuje dobava mesa vseh vrst posebno za volovsko, telečje in svinjsko meso, potem drobnjav (pljuč-jeter, vampov), ter masti in sala.

Dobava se odda po določeni tržni ceni do preklica.

Ponudniki naj vložijo svoje ponudbe do 8. marca t. l. pri upra-viteljstvu bolnice, kjer dobe tudi vsa zahtevana pojasnila. Ponudba na vsebuje izjavo dobavitelja, da se zaveže dobavljati meso vsaki dan do 7. ure zjutraj loko bolnica in ob enem tudi popust na določeno tržno ceno. Ponudba mora biti kolekovana z 20 Din.

Upraviteljstvo splošne javne bolnice

v Mariboru, dne 1. marca 1922.